

NOTATKA / NOTE

Nowe stanowisko *Bombus (Confusibombus) confusus* SCHENCK, 1859 na Dolnym Śląsku

New record of *Bombus (Confusibombus) confusus* SCHENCK, 1859 in Lower Silesia

Aneta SIKORA^{1, 2}, Paweł MICHOLAP^{1, 3}

¹ Fundacja Ochrony Trzmieli, ul. Nowomiejska 4, 59-814 Pobiedna

² e-mail: aneta@ochronatrzmieli.org, ORCID: 0000-0002-4601-5107

³ e-mail: pawel@ochronatrzmieli.org, ORCID: 0000-0002-6523-5981

ABSTRACT: *Bombus (Confusibombus) confusus* SCHENCK, 1859 is one of the most endangered bumblebee species in Europe, classified in the extremely high climate change risk category. The authors present a new record of this species in Lower Silesia.

KEY WORDS: climate change risk, dispersal, Iżera Mountains.

Trzmiel wielkooki *Bombus confusus* SCHENCK, 1859 jest jednym z najbardziej narażonych na wyginięcie gatunków trzmieli w Europie (RASMONT i in. 2015). Na Polskiej Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych (GŁOWACIŃSKI 2002) widnieje ze statusem VU – narażony na wyginięcie. Podobny status otrzymał na Europejskiej Czerwonej Liście Pszczół (MICHEZ i in. 2026). Według oceny zagrożeń klimatycznych *B. confusus* został zaklasyfikowany do najwyższej kategorii (HHHR – extremely high climate change risk), oznaczającej ekstremalnie wysokie ryzyko zagrożenia zmianami klimatu. Jest to gatunek o słabych zdolnościach dyspersyjnych, przez co jego wymarcie w Europie jest prawdopodobne (RASMONT i in. 2015). Wśród powodów jego zagrożenia podaje się także intensyfikację rolnictwa, niszczenie naturalnych siedlisk oraz ubytek roślin pokarmowych. Preferencje pokarmowe samic tego gatunku obejmują rodzaje *Trifolium*, *Vicia*, *Rhinanthus*, *Taraxacum*, *Stachys*, *Centaurea* oraz *Onobrychis*. Samce żerują na kwiatach rodzaju *Cirsium*, *Centaurea*, *Trifolium* oraz *Carduus*. Są ściśle zależne od kwiatów roślin z plemienia Cardueae (RASMONT i in. 2021).

Historyczne rozmieszczenie *B. confusus* w Polsce (do lat 60. XX wieku) obejmowało liczne rozproszone stanowiska w całym kraju (PAWLIKOWSKI i PAWLIKOWSKI 2012). W latach 1961-1980 odnotowano wyraźny spadek liczby obserwowanych stanowisk,

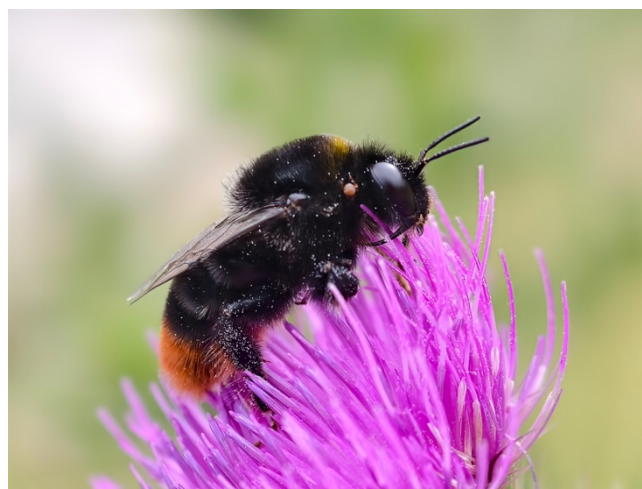
a w okresie 1981-2000 wykazywano już tylko kilka stanowisk na terenie Polski. Współcześnie gatunek ten jest w kraju skrajnie rzadki. *Bombus confusus* wymieniony został w badaniach MICHOLAPA i in. (2024) z terenu Dolnego Śląska (stwierdzenie z Wrocławia z 2018 roku) oraz z Wyżyny Małopolskiej, z terenu Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego z obserwacji prowadzonych w latach 2003-2020 (BAK-BADOWSKA i in. 2021). Na platformie iNaturalist znajduje się pojedyncze doniesienie z obszaru Polski, potwierdzające na fotografii *B. confusus* w powiecie tczewskim z roku 2023 (PISULA 2024).

Bombus confusus (Ryc. 1) jest bardzo dużym gatunkiem trzmiela o czarnym ubarwieniu. Ciało pokrywają bardzo krótkie, jednolite, czarne włosy, a koniec odwłoka pokryty jest rudoczerwonymi włoskami. Samce posiadają bardzo charakterystyczne duże oczy. Jest to gatunek ze średniej długości języczkiem. Pojawia się wiosną, pod koniec kwietnia. Tworzy niewielkie rodziny, a gniazda zakłada pod ziemią, jak i nad ziemią w kępach traw (SIKORA i in. 2018). W górach sięga do 1200 m n.p.m. Jest to gatunek termofilny i stenotermiczny, najczęściej związany z otwartymi, wilgotnymi, słabo zadrzewionymi stanowiskami. Latem jest jedynym notowanym gatunkiem trzmiela latającym w najgorętszych porach dnia (RASMONT i in. 2021).

W niniejszej pracy prezentujemy nowe stanowisko *B. confusus* w południowo-zachodniej Polsce:

- WS32 Góry Izerskie, Świeradów-Zdrój, poblizie Schroniska PTTK na Stogu Izerskim (50.892348 N, 15.309185 E), 1046 m n.p.m., 1♂ (Ryc. 1) na ostrożeńcu lancetowatym *Cirsium vulgare* (L.) Scop., 21 VIII 2026, leg. A. SIKORA.

Pojedynczy samiec *B. confusus* został stwierdzony i sfotografowany w okolicach Schroniska na Stogu Izerskim podczas żerowania na *Cirsium vulgare* (L.) Scop. Według wiedzy autorów jest to pierwsze znane współczesne stwierdzenie tego gatunku w Sudetach Zachodnich.

Ryc 1. *Bombus (Confusibombus) confusus* SCHENCK, 1859, samiec, (fot. A. SIKORA).

Fig. 1. *Bombus (Confusibombus) confusus* SCHENCK, 1859, male, (photo by A. SIKORA).

Stwierdzenie *B. confusus* na wysokości 1046 m n.p.m. w Górach Izerskich – obszarze znanym ze stosunkowo surowych warunków klimatycznych – ma istotne znaczenie faunistyczne. Potwierdza ono, że ten zagrożony wyginięciem gatunek jest w stanie zasiedlać wyższe partie gór, wykorzystując je jako swoiste refugium. Jego obecność na tym obszarze może stanowić odpowiedź na postępujące zmiany klimatyczne oraz silną presję antropogeniczną na obszarach nizinnych i podgórskich. Otwarte, dobrze nasłonecznione siedliska w otoczeniu Stogu Izerskiego z odpowiednią bazą pokarmową (roślinami z plemienia Cardueae), stwarzają dogodne warunki mikroklimatyczne dla tego termofilnego gatunku. Wskazuje to także na potrzebę prowadzenia monitoringu obszarów górskich w kontekście ochrony zagrożonych gatunków trzmieli.

PIŚMIENNICTWO

- BAK-BADOWSKA J., WOJCIECHOWSKA A., CZERWIK-MARCINKOWSKA J. 2021. Effects of open and forest habitats on distribution and diversity of bumblebees (*Bombus*) in the Małopolska Upland (Southern Poland): Case Study. *Biology*, **10** (12): 1266. <https://doi.org/10.3390/biology10121266>
- GŁOWACIŃSKI Z. (red.) 2002. Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków. 155 ss.
- MICHEZ D., BOUSTANI M., SENTIL A., BENREZKALLAH J., de MANICOR N., WOOD T. J., ... & GHISBAIN G. 2026. *European Red List of Bees – Measuring the pulse of European biodiversity*. European Commission. Luxembourg. 96 ss. <https://doi.org/10.2779/521877>
- MICHOŁAP P., SIKORA A., SIKORA M., ZAJĄC K., KADEJ M. 2024. Long-term changes in composition and distribution of Bumblebees in urban areas. *Journal of Apicultural Science*, **68** (2): 167–182. <https://doi.org/10.2478/jas-2024-0009>
- PAWLIKOWSKI T., PAWLIKOWSKI K. 2012. Trzmielowate Polski (Hymenoptera: Apidae: Bombini). Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń. 138 ss.
- PISULA M. 2024. iNaturalist observation: www.inaturalist.org/observations/247597478 [dostęp 26.08.2026].
- RASMONT P., GHISBAIN G., TERZO M. 2021. Bumblebees of Europe and neighbouring regions. N.A.P. Editions, Verrières-le-Buisson. 632 ss.
- RASMONT P., FRANZÉN M., LECOCQ T., HARPE A., ROBERTS S.P.M., BIESMEIJER J.C., CASTRO L., CEDERBERG B., DVOŘÁK L., FITZPATRICK Ú., GONSETH Y., HAUBRUGE E., MAHÉ G., MANINO A., MICHEZ D., NEUMAYER J., ØDEGAARD F., PAUKKUNEN J., PAWLIKOWSKI T., POTTS S.G., REEMER M., SETTELE J., STRAKA J., SCHWEIGER O. 2015. Climatic risk and distribution atlas of European Bumblebees. *BioRisk*, **10** (Special Issue): 1–236. <https://doi.org/10.3897/biorisk.10.4749>
- SIKORA A., MICHOŁAP P., KADEJ M., SIKORA M., TARNAWSKI D. 2018. Pszczoły w mieście: trzmiel Wrocławia. Stowarzyszenie Natura i Człowiek, Wrocław. 136 ss.

Wpłynęło: 28.08.2026

Zaakceptowano: 22.09.2026

Redaktor prowadzący: Sebastian SALATA